

ประโยค ป.ธ. ๕
แปล ไทยเป็นมคธ
สอบ วันที่ ๒๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๘

๑. มหาลิ ท้าวลักกะผู้เป็นจอมแห่งเทพทั้งหลาย ในกาลก่อน เป็นมนุษย์ ได้เป็นมาณพชื่อว่ามฆะ เพราะฉะนั้น เขาจึงเรียกว่า ท้าวมฆะ มหาลิ ท้าวลักกะ ผู้เป็นจอมแห่งเทพทั้งหลาย ในกาลก่อน เป็นมนุษย์ได้ให้ทานโดยเคารพ เพราะฉะนั้น เขาจึงเรียกว่า ท้าวลักกะ มหาลิ ท้าวลักกะผู้เป็นจอมแห่งเทพทั้งหลาย ทรงดำริข้อความตั้งพันได้โดยครู่เดียว เพราะฉะนั้นเขาจึงเรียกว่า สหัสลักกะ มหาลิ นางอสูรกายชื่อสุชาดาเป็นปชาบดีของท้าวลักกะผู้เป็นจอมแห่งเทพทั้งหลาย เพราะฉะนั้น เขาจึงเรียกว่า ท้าวสุชัยบดี มหาลิ ท้าวลักกะผู้เป็นจอมแห่งเทพทั้งหลาย เสวยราชสมบัติเป็นอิสริยาธิปไตยแห่งเทพทั้งหลายชั้นดาวดึงส์ เพราะฉะนั้น เขาจึงเรียกว่า เทวานมินทะ มหาลิ ท้าวลักกะถึงความเป็นท้าวลักกะแล้ว เพราะได้สมาทานวัตตบท ๗ ประการเหล่าใด วัตตบท ๗ ประการเหล่านั้น ได้เป็นอันท้าวลักกะผู้เป็นจอมแห่งเทพทั้งหลาย ซึ่งเป็นมนุษย์ในกาลก่อนสมาทานให้บริบูรณ์แล้ว ๗ วัตตบท ๗ ประการเป็นไฉน ? คือเราพึงเป็นผู้เลี้ยงมารดาบิดาตลอดชีพ พึงเป็นผู้มีปกติประพฤติอ่อนน้อมต่อผู้ใหญ่ในตระกูลตลอดชีพ พึงเป็นผู้พูดอ่อนหวานตลอดชีพ พึงเป็นผู้ไม่พูดส่อเสียดตลอดชีพ พึงมีจิตปราศจาก พึงมีจิตปราศจากมลทินคือความตระหนี่ มีเครื่องบริจาคนันตละแล้ว มีฝ่ามืออันล้างแล้วยินดีแล้วในอันสละ ควรแก่อันขอ ยินดีในอันจำแนกทาน พึงอยู่ครอบครองเรือนตลอดชีวิต พึงเป็นผู้กล่าวคำสัตย์ตลอดชีพ พึงเป็นผู้ไม่โกรธตลอดชีพ ถ้าความโกรธพึงเกิดขึ้นแก่เราไซ้ เราพึงกำจัดมันเสียพลันทีเดียว ดังนี้

๒. ท้าวเธอทรงดำริว่า ชื่อว่าการเป็นชู้เมียคนอื่นนี้ หนักหนอ ได้ยินว่า ชนทั้ง ๔ ไหม้แล้วในอเวจีนรก ตลอดพุทธรันดรหนึ่ง จุตีจากอเวจีนรกนั้นแล้ว บังเกิดใน โลหภูมิอันลึก ๖๐ โยชน์ ไหม้แล้วในโลหภูมินั้นถึง ๖ หมื่นปี แม้อย่างนี้ กาลเป็นที่ พ้นจากทุกข์ของชนเหล่านั้นยังไม่ปรากฏ แม้ตัวเราปลุกความรักในเมียของคนอื่น ไม่ได้ กลับนอนตลอดคืนยังรุ่ง บัดนี้ จำเดิมแต่นั้นไป เราจักไม่ผูกความพอใจในภรรยาของ ชายอื่นละ จึงกราบทูลพระตถาคตเจ้าว่า ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ วันนี้ ข้าพระองค์ทราบ ว่ากลางคืนยาวนานแล้ว ฯ ฝ่ายบุรุษนั้น นั่งอยู่ที่นั่นนั่นแหละ ฟังถ้อยคำนั้นแล้ว คิดว่า บัจฉยมีกำลังเราได้แล้ว จึงกราบทูลสมเด็จพระบรม ศาสตราว่า ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ วันนี้ พระราชาทรงทราบว่ากลางคืนยาวนานก่อน ส่วน เมื่อบานนี้ ข้าพระองค์เองทราบว่าโยชน์ ยาวไกล ฯ สมเด็จพระบรมศาสดา ทรงเทียบเคียงคำของคนแม่ทั้ง ๒ แล้วตรัสว่า ราตรี ของคนบางคนย่อมเป็นเวลานาน โยชน์ของคนบางคนเป็นของไกล ส่วนสงสารของคนพาล ย่อมเป็นสภายาว เมื่อทรงแสดงธรรมจึงตรัสพระคาถานี้ว่า

ราตรี เป็นเวลายาวนาน สำหรับคนผู้ตื่นอยู่
โยชน์เป็นระยะทางไกล สำหรับคนผู้เมื่อยล้า
แล้ว สงสาร เป็นสภาวะ ยืดยาว สำหรับพวก
คนพาล ผู้ไม่รู้พระสัทธรรม ฯ

ใช้เวลา ๔ ชั่วโมงพิกากับ ๑๕ นาที.

เฉลย ประโยค ป.ธ. ๕

แปล ไทยเป็นมคธ

๑. สกฺโก มหาลึ เทวานมฺนุโห ปุพฺเพ มนุสฺสญฺโต สฺมานโ นมโ นาม
 มาณโว อโหสิ ตสฺมา มฆวาทึ วุจฺจติ สกฺโก มหาลึ เทวานมฺนุโห ปุพฺเพ มนุสฺสญฺโต
 สฺมานโ สกฺกจฺจํ ทานํ อทาลึ ตสฺมา สกฺโกติ วุจฺจติ สกฺโก มหาลึ เทวานมฺนุโห
 สหสฺสํ อตุถํ มุหฺตเตน จินฺเตสิ ตสฺมา สหสฺสกุชฺเชติ วุจฺจติ สกฺกสฺส มหาลึ เทวา-
 นมฺนุทสฺสํ สุชาตา นาม อสุรกญฺญา ปชาปติ ตสฺมา สุขมปตฺตีติ วุจฺจติ สกฺโก มหาลึ
 เทวานมฺนุโห เทวานํ ตาวตีสานํ อีสฺสรียาธิปจฺจํ รชฺชํ กาทเรสิ ตสฺมา เทวานมฺนุโหติ
 วุจฺจติ สกฺกสฺส มหาลึ เทวานมฺนุทสฺสํ ปุพฺเพ มนุสฺสญฺตสฺส สฺมานสฺส สตฺต
 วตฺตปทานึ สฺมตฺตานึ สฺมาทินฺนทานึ อเหลฺลํ เยลฺลํ สฺมาทินฺนตฺตา สกฺโก สกฺกตฺตํ
 อชฺฌมคฺคา ฯ กตฺมานึ สตฺตํ ยาวชฺชีวํ มาตาเปติภโร อสฺลํ ยาวชฺชีวํ กุเล เชฏฺฐาปจายี
 อสฺลํ ยาวชฺชีวํ สณฺหฺวาโจ อสฺลํ ยาวชฺชีวํ อปีสุณฺวาโจ อสฺลํ ยาวชฺชีวํ วิคตฺมลฺมจฺเจเรน
 เจตฺสา อคารํ อชฺฌาวเสยฺยํ มุตฺตจาโค ปยตฺปาถึ โวสฺสคฺครโต ยาจโยโค ทานลํ
 วิภาครโต ยาวชฺชีวํ สจฺจวาโจ อสฺลํ ยาวชฺชีวํ อุกโกชนโ อสฺลํ สเจ เม โกโธ อุบฺปชฺ-
 เชยฺย ชิปฺปเมว นํ ปฏฺฐิวินฺเหยยฺนติ ฯ (ธมฺมปทฺฐจกถาย ทฺติโย ภาคโ/หน้า ๙๖ - ๙๗)

๒. โส ภาริยํ วติทํ พรทาริกกมมํ นาม เอกํ กิร พุทฺธนฺตรํ อวีจินิรเย
 ปจิตฺวา ตโต จุตฺวา สฎฺฐิโยชนิกาย โลกมุขมิกิยา นิพฺพตฺติตฺวา ตตฺถ สฎฺฐิจิวสฺสสทฺสฺสานิ
 ปจิตฺวา เอวํปี เตสํ ทุกฺขา มุจฺจนกาโล น ปณฺณายติ อหฺมปี พรทारे สิเนหํ กตฺวา
 สพุทฺธตฺตํ นินทํ น ลภี อิทานิ อิตฺโต ปญฺจาย พรทारे มานสํ น พนฺธิสฺสามีติ
 จินฺตเตตฺวา ตถาคตํ อาท ฆนฺเต อชฺช มยา รตฺติยา ทิมฺภาโว ภาโตติ ฯ โสปี
 ปุริโส ตตฺถเอว นิสินฺโน ตํ กถํ สุตฺวา ลทฺโธ เม พลวปฺปจฺจโยติ สตฺถารํ อาท
 ฆนฺเต รณฺณา ตาว อชฺช รตฺติยา ทิมฺภาโว ภาโต อหํ ปน ทิโย สยเมว โยชนสฺส
 ทิมฺภาวํ อณฺณาสินฺหิติ ฯ สตฺถา ทฺวินฺนํปิ กถํ สํสนฺเตตฺวา เอกจฺจสฺส รตฺติ ทิมฺ
 โหติ เอกจฺจสฺส โยชนํ ทิมฺ โหติ พาลสฺส ปน สํสโร ทิมฺโหติ วตฺวา ฐมฺมํ เทเสนฺโต
 อิมํ คาถมาห

ทิมฺ ชาติรโต รตฺติ

ทิมํ สนฺตสฺส โยชนํ

ทิมฺ โพลาณ สํสโร

สทฺฐมฺมํ อวิชานตฺนฺติ ฯ

(ธมฺมปทฺฐจกถาย ตติโย ภาโค/หน้า ๑๐๘ - ๑๐๙)